

Wrocław, w grudniu 2020 r.

Prof. zw. dr hab. Piotr Łykowski
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina: wokalistyka
Akademia Muzyczna we Wrocławiu

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO I DYDAKTYCZNEGO
ORAZ DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO
DR AGNIESZKI ZWIERKO-WIERCIOCH
W ZWIĄZKU Z POSTĘPOWANIEM O NADANIE JEJ
STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO SZTUKI

W oparciu o obowiązujące przepisy Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Art. 221), niżej podpisany, w dniu 30 września 2020 r. został wyznaczony przez Radę Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina na recenzenta komisji habilitacyjnej w postępowaniu dotyczącym nadania stopnia doktora habilitowanego sztuki p. dr Agnieszce Zwierko-Wiercioch.

Oświadczam, iż otrzymałem od Habilitantki zestaw informacji w formie elektronicznej. Dokumentacja zawiera kopie afiszy, programów, recenzji oraz autoreferat. Odwracając zwyczajową kolejność recenzji habilitacyjnej już na początku stwierdzam, że merytoryczna wartość dorobku Habilitantki oraz Jej przedstawione dzieło (oryginalne osiągnięcie artystyczne) oceniam bez żadnych wątpliwości pozytywnie. Zarazem czuje się w obowiązku wyrazić zdziwienie brakiem kopii różnych dokumentów, nie podano nawet daty urodzenia. Ponadto dziwi mnie brak jakiegokolwiek opracowania przedstawionej dokumentacji artystycznej. Nie ma zestawienia występów, zestawienia repertuaru, by nie prowadzić dalszych porównań do wcześniej otrzymywanych pakietów informacji od innych Pretendentów.

Pani Zwierko-Wiercioch w roku 1978 zdobyła swoje pierwsze ostrogi artystyczne kończąc z wyróżnieniem PSM I st. w Warszawie, w klasie fortepianu. W tym samym roku, dzieckiem jeszcze będąc zadebiutowała na deskach Teatru Wielkiego w Warszawie, którego stałą solistką była później przez jeden sezon, u progu XXI wieku; a występowała na jego scenie wielokrotnie! Najwyraźniej, ilość i jakość propozycji artystycznych, jakie wówczas zaczęła otrzymywać nie dały Jej możliwości dłużej wiązać się na stałe z tym teatrem operowym. Po czterech latach spędzonych jako etatowa solistka Morawsko-Śląskiego Teatru Narodowego w Ostrawie, już nie podejmowała stałej pracy jako śpiewaczka.

Habilitantka rozpoczęła swoją artystyczną aktywność już w okresie studiów na warszawskiej Akademii Muzycznej; przez kilka lat (podobnie jak wcześniej, w szkole średniej) śpiewała partie sopranowe. Ze względu na skalę, którą swobodnie operowała, tak wówczas klasyfikowano Jej głos. Krótco przed dyplomem w roku 1994, musiała jednak zmienić całe swoje dotychczasowe myślenie; za radą foniatry i zgodą pedagoga ukończyła studia jako mezzosopran. Jak wiemy z historii, nie jest to bardzo rzadki przypadek, jednak zawsze pociągający za sobą konieczność wzmożonej pracy nad zrozumieniem własnego głosu i wypracowaniem pełnej kontroli nad nim, a także w kwestii opracowania właściwego repertuaru. Od roku 1995 stopniowo zaczęła występować w partiach mezzosopranowych. Po pierwszych sukcesach na scenach Łodzi i Warszawy zaczęła doskonalić swoje umiejętności pod kierunkiem włoskiego mistrza Claudio Desderi'ego, co zaowocowało debiutem na scenie turyńskiego Teatro Reggiao w roku 2000. Stopniowo zaczęła otrzymywać propozycje występów na scenach zachodniej Europy. Przez kilka lat bardzo intensywnie pracowała w teatrach operowych w Czechach i na Słowacji, co dało jej możliwość poszerzenia repertuaru oraz zebrania doświadczeń wokalnych i scenicznych. Dziesięć lat później rozpoczęła stałą współpracę z berlińską Komische Oper; przyniosło to bardzo znaczące zmiany w dotychczasowym traktowaniu kreowanych przez siebie postaci.

Chcąc omówić wszechstronny rozwój artystyczny Kandydatki warto wymienić chociaż część z operowych ról, w których występowała w trakcie swojej już ponad 25 letniej kariery jako mezzosopranistka:

- w operze Belli Bartoka: Judyta w *Zamku Księcia Sinobrodego*,
- w operach Piotra Czajkowskiego: Hrabina w *Damie pikowej*, Larina w *Eugeniuszu Onieginie*, Ljubow w *Mazepie*, Księżna w *Czarodziejce*, Agnes Sorel w *Dziewicy orleańskiej*,
- w operze Antona Dwořaka: Jeřibaba w *Rusalcie*,
- w operach Leořa Janačka: Kościelnicha w *Jenufie*, Marfa w *Katii Kabanowej*,
- w operach Julesa Masseneta: Charlotte w *Werterze*, Madame de la Haltière w *Kopciuszku*,
- w operze Stanisława Moniuszki: Jadwiga i Czeřnikowa w *Strasznym dworze*,
- w operze Modesta Mussorgskiego: Chiwria w *Jarmarku soroczyńskim*,
- operach Giacomo Pucciniego: Suzuki w *madame Butterfly*, Księżna w *Siostrze Angelice*, Frugola w *Płaszczu*, Zita w *Gianni Schicchim*,
- w operze Nikołaja Rimskiego-Korsakova: Amelfa w *Złotym koguciku*,
- w dziełach Richarda Straussa: Herodiada w *Salome*, Klitajmestra w *Elektrze*,
- w operze Karola Szymanowskiego: Diakonissa w *Królu Rogerze*,
- w dziełach Richarda Wagnera: Mary w *Holendrze tulaczu*, Kundry w *Parsifalu*, Erda w *Zygfrydzie*,
- w operach Giuseppe Verdiego: Fenena w *Nabucco*, Ulryka w *Balu maskowym*, Eboli w *Don Carlosie*, Azucena w *Trubadurze*, Amneris w *Aidzie*, Quickly w *Falstaffie*.

Oczywistym jest, że najważniejszym miernikiem dokonań jest jakość takowych, a nie ich ilość. Wymienienie choćby kilku teatrów operowych, na których występowała dotąd Habilitantka, jednoznacznie potwierdza wyrażone wcześniej przeze mnie uznanie dla dorobku p. Zwierko. Melomani mogli jej słuchać i podziwiać między innymi na następujących scenach:

- Festival Glyndebourne,
- Gran Teatre del Liceu w Barcelonie,
- Komische Oper Berlin,
- Opéra de Montréal,
- Opernhaus w Lipsku,
- Royal Opera House Covent Garden w Londynie,
- Słowacka Opera Narodowa w Bratysławie,
- Theater an der Wien,
- Théâtre des Champs-Élysées w Paryżu,
- Teatro alla Scala w Mediolanie,
- Teatro Real w Madrycie,
- Teatro Reggion w Turynie,
- Teatro Massimo w Palermo,
- Teatr Wielki w Łodzi,
- Teatr Wielki w Poznaniu,
- Teatr Wielki – Opera Narodowa w Warszawie,
- Wexford Opera Festival.

Chociaż scena operowa stała się główną areną działań artystycznych Pretendentki, zauważyć należy Jej udział w wielu koncertach okolicznościowych oraz koncertach filharmonicznych: śpiewała altowe partie solowe m.in. w utworach takich jak:

- Ludvig van Beethoven *IX Symfonia*,
- Anton Dvořák *Stabat Mater*,
- Gustav Mahler VIII Symfonia,
- Krzysztof Penderecki *Polskie Requiem*,
- Sergiusz Prokofiew *Aleksander Newski*,
- Gioacchino Rossini *Petite Messe Solennelle*,
- Karol Szymanowski *Stabat Mater*,
- Giuseppe Verdi *Messa da Requiem*.

Kandydatka wielokrotnie była zauważana przez prasę i krytyków muzycznych; uznanie i szacunek fachowców przedstawiają liczne komentarze, które załączone zostały do dokumentacji; w oryginalnych językach – angielskim, czeskim, flamandzkim, francuskim, hiszpańskim, niemieckim, włoskim. Recenzenci opisują kreacje Agnieszki (Agnes) Zwierko w wielu rolach. Wybrałem fragmenty z niektórych informacji prasowych:

- każdym swym ruchem i gestem podbiła publiczność; pięknie śpiewająca zarazem twarda i szorstka Kościelnicha w *Jenufie* Janačka (Ostrava w 2004),
- gwiazdą wieczoru, operującą wyrównanym i ruchliwym głosem, a także bezbłędnym aktorstwem była Azucena w *Trubadurze* Verdiego (Banska Bystrzyca w 2006),

- objawieniem była rozumiejąca niuanse dramatyczne oraz świetnie operująca językiem czeskim i głosem (Praga w 2005); ciemna, straszna i mocna jak siła pierwotna, zarazem subtelna w dowcipie, groźbie i przewrotności Jeżibaba w *Rusalka* Dvořaka (Berlin w 2011, Londyn w 2012),
- przewrotna ale zmysłowa, elektryzująca, pełna blasku i ekspansywnej energii Eboli w *Don Carlosie* Verdiego (Warszawa w 2013),
- przepiękna, kobieca i najbardziej imponująca wokalnie Tangolita w *Balu w Savoy'u* Abrahama (Berlin w 2013 i 2015),
- uwodzicielska poprzez piękne gesty i wibrujący głos, wspaniała Pani Quickly w *Falstaffie* Verdiego (Londyn w 2015),
- upiorna i pełna werwy, trafnie operująca rejestrem piersiowym zła macocha w *Kopciuszku* Masseneta (Berlin w 2016, Glyndebourne w 2019).

Na swojej drodze artystycznej, p. Agnieszka Zwierko-Wiercioch spotkała wielu znakomitych dyrygentów (Łukasz Borowicz, Gabriel Chmura, Claudio Desderi, Jacek Kaspzyk, Lothar Koenigs, Yannick Nézet-Séguin, Sir Antonio Pappano, Andrzej Straszynski, Massimo Zanetti), pianistów, wokalistów (Andrzej Dobber, Mirella Freni, Scott Hendricks, Barbara Kubiak, Izabela Kłosińska, Mariusz Kwiecień, Bogdan Paprocki, Elena Prokina, Artur Ruciński, Jadwiga Rappe, Giuseppe Sabbatini, Rafał Siwek), reżyserów (Barrie Kosky, David Pountney, Michael Tarant, Mariusz Treliński, Marek Weiss-Grzesiński), choreografów i scenografów (Boris Kudlička). Wyrażam przekonanie, że artystka o tak zróżnicowanej praktyce, pozostająca w formie wokalne od blisko 30 lat dysponuje olbrzymią wiedzą i doświadczeniem. Fakt biegłego opanowania kilku języków stanowi również argument do wysokiej oceny potencjału pedagogicznego p. Agnieszki. Deklaracje i przemyślenia, którymi Pretendentka dzieli się w autoreferacie również skłaniają do wniosku, iż krótki czas formalnej pracy pedagogicznej nie jest w tym przypadku żadną przeszkodą, by uzyskać awans. Z pewnością, konieczność (już na progu swojej działalności koncertowej i scenicznej) dokonania radykalnych zmian w swoim warsztacie, jest przyczynkiem do wzrostu kompetencji.

Oryginalne osiągnięcie artystyczne wskazane przez p. Zwierko-Wiercioch stanowi zapis DVD spektaklu operowego *Jarmark Soroczyński* Modesta Mussorgskiego z Komische Oper w Berlinie. Premiera została zrealizowana w kwietniu 2017 roku, kierownictwo muzyczne sprawował Henrik Nánási, scenografię i kostiumy przygotowała Katrin Lea Tag, a wyreżyserował Barrie Kosky. Partia, która jest udziałem Habilitantki – Chiwria, wydawać się mała efektowna, wszakże w tej inscenizacji jest wielokrotnie wyeksponowana. Spektakl od początku do końca, i we wszystkich swoich szczegółach jest zrealizowany bardzo profesjonalnie.

Często mawia się, że na rangę artysty wskazuje jego (jej) zdolność do skupiania na sobie uwagi widza. Dobry artysta będąc na scenie, nawet poza głównym przebiegiem akcji dramatycznej, będzie cennym uzupełnieniem całościowego obrazu. Nie ogranicza się do roli statysty czekając na „swoją chwilę”, tylko wspiera partnerów bardziej w danym momencie wyeksponowanych. Pani Agnieszka jest obdarzona autentycznym talentem aktorskim, który

konsekwentnie od lat rozwija. Swobodnie czuje się w kostiumie; Jej naturalność idzie w parze ze spokojnym i świadomym prowadzeniem głosu. Oceniając występ p. Zwierko należy mieć świadomość, że jest postacią charakterystyczną. W takim przypadku głos – jego barwa, artykulacja, nasycenie alikwotowe i dynamika są nieodłącznie powiązane z przebiegiem akcji scenicznej i z działaniami aktorskimi. Można oczywiście stwierdzić, że wibracja głosu Kandydatki jest czasem nadmierna; również uznać, iż eksponowanie rejestru piersiowego nie w każdej sytuacji dramaturgicznej jest niezbędne. Całościowo, faktem niezaprzeczalnym jest, że bohaterka niniejszej recenzji jest po prostu dobrą śpiewaczką! Komplementują Ją zresztą wszystkie ówczesne recenzje. Świetna dykcja, spokojny oddech, dobra i pewna intonacja, prawidłowe nasycenie alikwotowe, które gwarantuje słyszalność (co wcale nie jest tak oczywiste u mezzosopranów) – oto cechy, które jednoznacznie stawiają p. Zwierko w roli świetnej artystki operowej.

Konkluzja

Przedstawiony dorobek p. dr Agnieszki Zwierko-Wiercioch wypełnia nakazane prawem warunki. Wyrażam przekonanie, iż Kandydatka absolutnie spełnia wszelkie wymogi, aby poprzeć Jej starania o otrzymanie stopnia doktora habilitowanego.

